

สภาพทั่วไปของการปลูกพริกไทยในจังหวัดจันทบุรี

1. สภาพทั่วไปของจังหวัดจันทบุรี

1.1 ลักษณะภูมิศาสตร์และภูมิประเทศ

จังหวัดจันทบุรีตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานครตามระยะทางหลวงแผ่นดินสายสุขุมวิท ประมาณ 330 กิโลเมตร ตัวเมืองจันทบุรีเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดอยู่ห่างจากฝั่งทะเลประมาณ 12 กิโลเมตร เนื้อที่จังหวัดมีประมาณ 6,052 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,782,605 ไร่ เป็นเนื้อที่ป่าไม้ 2,821,086 ไร่ เนื้อที่ฉกรรจ์เพื่อการเกษตร 1,342,602 ไร่ และเป็นที่สาธารณประโยชน์อันได้แก่ ถนนของบึง และอื่น ๆ 287,385 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา และปราจีนบุรี

ทิศใต้ จกฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดตราด และประเทศกัมพูชา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดระยอง

ภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นภูเขา ป่า และที่เนินสูงเป็นส่วนใหญ่ พื้นที่ราบมีน้อยตามป่าและภูเขาไม่มีเนินชันต่าง ๆ ไทแก๊ว ไม้ตะเคียน ไม้มะค่า ไม้ตะแบก ไม้ชิงชัน ไม้ยาง ไม้แดง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีไม้จำพวกไม้หอมและเครื่องเทศต่าง ๆ ฝนตกชุกประมาณ 5 - 6 เดือน ระหว่างเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การเกษตรกรรม เช่น ทำสวนยางพารา สวนผลไม้ และพืชไร่ต่าง ๆ ภูเขาที่สำคัญได้แก่ เขาสรระบาป และมีน้ำตกหลายแห่ง เช่น น้ำตกพลิ้ว น้ำตกคลองนารายณ์ น้ำตกครองนง น้ำตกผายไฟ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีข้าวและหาคทรายที่เหมาะสมแก่การพักผ่อนหย่อนใจหลายแห่ง เช่น ทุ่งวิमान
แหลมเสด็จ เป็นต้น มีเกาะเล็ก ๆ หลายแห่ง ได้แก่ เกาะจุฬา เกาะเปริก ซึ่งมีประชาชน
ทั้งบ้านเรือนและประมงอาศัยทำไร่ทำสวน

1.2 การปกครอง

จังหวัดจันทบุรี ได้แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 6 อำเภอ 61 ตำบล
และ 527 หมู่บ้าน โดยแยกเป็น

อำเภอเมืองจันทบุรี	มี 11 ตำบล	91 หมู่บ้าน
อำเภอท่าใหม่	มี 20 ตำบล	170 หมู่บ้าน
อำเภอโป่งน้ำร้อน	มี 5 ตำบล	46 หมู่บ้าน
อำเภอขลุง	มี 11 ตำบล	76 หมู่บ้าน
อำเภอมะขาม	มี 7 ตำบล	81 หมู่บ้าน
อำเภอแหลมสิงห์	มี 7 ตำบล	63 หมู่บ้าน

1.3 การเศรษฐกิจ

ฐานะทางเศรษฐกิจนั้นว่าอยู่ในระดับสูง ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเป็น
หลักฐานมั่นคง อาชีพที่สำคัญได้แก่ การทำพลอย ทำสวนผลไม้ ทำสวนยางพารา ทำสวนพริกไทย
การประมงน้ำเค็ม หอเสื่อกก และเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ทำจากกก อาชีพเหล่านี้ได้ผลผลิตที่ทำ
ชื่อเสียงให้จังหวัดและเป็นที่ยู่งักกันทั่วไป สินค้าพื้นเมืองที่สำคัญได้แก่

เครื่องประดับ ไข่มุกที่มีค่าซึ่งชุกจากจังหวัดจันทบุรี ทรายาก ประเทศกัมพูชา
ศรีลังกา และออสเตรเลีย ไค่น้ำมาเจียรนัยและจำหน่ายในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งได้แก่ โกลเมน
ไพธิน สามสี บุศราคัม มรกต และทับทิมสยาม (พลอยแดง)

สิ่งทำจากกก ได้แก่ เสื่อกก หรือเสื่อจันทบูรพ์ ซึ่งมีชื่อเสียงมาแต่ครั้ง ภูมิ
นอกจากนี้ยังมีสิ่งประภคิษฐกรรมเครื่องประดับและเครื่องใช้ที่ทำจากกก เช่น ชุกรองจาน
ที่ใส่จกหมวย กระเป๋า และหมวก เป็นต้น

ผลไม้ มีหลายชนิดได้แก่ เงาะ ทุเรียน ลำงสาคร ส้ม น้อยหน่า ส้มประดก ๆ
เครื่องเทศ ที่สำคัญได้แก่ พริกไทย

1.4 การเกษตรกรรม

เนื้อที่และสภาพดินทำอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดจันทบุรี เหมาะแก่การเพาะปลูกเนื้อที่เพาะปลูกถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2525 มีจำนวนรวม 1,342,602 ไร่ พืชที่ปลูกได้แก่เงาะ ทุเรียน มังคุด กล้วย ส้มเขียวหวาน พริกไทย และระกำ เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและทำชื่อเสียงให้แก่จังหวัดอย่างมาก

สภาพการเกษตรกรรมทั่วไปอยู่ในลักษณะเกษตรกรรมก้าวหน้า มีการใช้เครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ ใช้น้ำเคมี สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ตลอดจนใช้สารฮอร์โมนช่วยเพิ่มผลผลิต มีการพัฒนาและปรับปรุงให้ทันต่อวิทยาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ

2. แหล่งปลูกพริกไทย

พริกไทยเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของจังหวัดจันทบุรี มีการเพาะปลูกทั่วไปตามอำเภอต่าง ๆ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ อำเภอโป่งน้ำร้อน และอำเภอขลุง โดยมีแหล่งปลูกที่ใหญ่และสำคัญที่สุดอยู่ที่อำเภอท่าใหม่

3. เนื้อที่เพาะปลูกและผลผลิตของพริกไทย

เนื้อที่เพาะปลูกและผลผลิตของพริกไทยรวมทั้งจังหวัดในปีการเพาะปลูก พ.ศ. 2524/2525 (1 พฤษภาคม 2524 - 30 เมษายน 2525) จากสำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี มีจำนวนรวม 5,567 ไร่ ไร่ได้ผลผลิตทั้งสิ้น 4,588,000 กิโลกรัม ซึ่งแยกเป็นอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

อำเภอ	เนื้อที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิต (กิโลกรัม)
เมือง	100	100,000
ท่าใหม่	5,314	4,337,000
โป่งน้ำร้อน	20	20,000
ขลุง	6	4,000
มะขาม	127	127,000
รวม	5,567	4,588,000

อำเภอท่าใหม่เป็นแหล่งปลูกที่ใหญ่ที่สุด มีเนื้อที่ปลูกถึง 5,314 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 95.46 ของเนื้อที่ปลูกทั้งจังหวัด ซึ่งมี ไร่แสดงถึงสถิติเนื้อที่เพาะปลูกพริกไทยของ จังหวัดจันทบุรีในระยะเวลา 10 ปี ตั้งแต่ปีการเพาะปลูก 2515/2516 ถึง 2524/2525 ในตารางที่ 10

4. การตลาดของพริกไทย

4.1 วิธีการจำหน่าย

ชาวสวนพริกไทยจะจำหน่ายผลผลิตให้พ่อค้าคนกลางในตลาดอำเภอท่าใหม่ ซึ่งมีวิธีการจำหน่ายแตกต่างกันดังนี้

4.1.1 พ่อค้าคนกลางจะเข้าไปซื้อพริกไทยถึงสวนพริกไทยโดยตรง วิธีนี้จะพบในขณะที่ยังมีแนวโน้มสูงขึ้น

4.1.2 ชาวสวนพริกไทยจะเป็นฝ่ายไปติดต่อกับพ่อค้าในตลาดอำเภอท่าใหม่ เพื่อเสนอขายปริมาณพริกไทยที่มีอยู่ หากราคาเป็นที่พอใจของทั้ง 2 ฝ่ายและตกลงกันเรียบร้อยแล้ว พ่อค้าจึงมารับซื้อถึงสวนพริกไทย

4.1.3 ชาวสวนพริกไทยที่มีความสนิทสนมและไว้วางใจพ่อค้าเป็นพิเศษ จะให้พ่อค้ามารับพริกไทยไปกวนในลักษณะขายฝาก แต่ยังไม่ตกลงราคาไว้นั่นเอง ชาวสวนต้องคอยติดตามความเคลื่อนไหวของราคาอยู่ตลอดเวลา หากราคาเป็นที่พอใจเมื่อไรจึงบอกขายชาติให้พ่อค้าตามราคาตลาดในขณะนั้น

4.1.4 ชาวสวนพริกไทย อาจจำเป็นต้องขายพริกไทยให้แก่พ่อค้าที่จ่ายเงินกู้แก่ตน เพื่อนำไปใช้จ่ายในครอบครัวและซื้อปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ดังนั้นเมื่อเก็บเกี่ยวแล้ว จึงต้องชำระหนี้สินที่ติดค้างอยู่ โดยการขายพริกไทยให้แก่พ่อค้าที่จ่ายเงินกู้ในราคาค่าว่าราคาของตลาด 1 - 2 บาท ซึ่งถือว่าเป็นดอกเบี้ยที่คิดจากเงินที่กู้ยืม อย่างไรก็ตามการคิดดอกเบี้ยตามวิธีดังกล่าว ไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอน ขึ้นอยู่กับความสนิทสนม ความไว้วางใจ และระยะเวลาการกู้เงิน การขายพริกไทย ตามวิธีนี้ชาวบ้านเรียกว่า "การตกพริกไทย" จำนวนเงินที่ชาวสวนจะได้รับคืนจึง เป็นรายได้จากการขายหักด้วยเงินต้นที่กู้

ตารางที่ 10

เนื้อที่ปลูกพืชไร่ของจังหวัดจันทบุรี ปีการเพาะปลูก 2515/2516 - 2524/2525

ปีเพาะปลูก	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)		
	ได้ผลแล้ว	ไม่ได้ผล	รวม
2515/2516	1,068	-	1,068
2516/2517	2,311	304	2,615
2517/2518	2,311	304	2,615
2518/2519	2,410	340	2,750
2519/2520	2,536	809	3,345
2520/2521	3,540	707	4,247
2521/2522	3,202	1,107	4,309
2522/2523	3,340	1,230	4,570
2523/2524	3,593	1,974	5,567
2524/2525 ¹	4,588	979	5,567

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

¹สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีการจำหน่ายที่ปฏิบัติกันอยู่ทั่วไปคือวิธีที่กล่าวไว้ในข้อ 4.1.2 และ 4.1.4

4.2 การกำหนดราคา

ราคาพริกไทยย่อมแตกต่างกันไปตามชนิดและคุณภาพ นอกจากนี้ราคายังมีการเปลี่ยนแปลงและแตกต่างกันไปในแต่ละปี หรือในช่วงเวลาต่าง ๆ ภายในปีเดียวกัน ทั้งนี้ เพราะราคาจะเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไปตามอุปทานของพริกไทยที่มีอยู่ในแต่ละช่วงเวลานั้นเอง โดยเฉพาะพริกไทยที่ผลิตในจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่ จะถูกส่งเข้าตลาดกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ปริมาณพริกไทยที่มีอยู่ในตลาดกรุงเทพมหานครในแต่ละช่วงเวลาจะเป็นตัวกำหนดราคาชาวสวนพริกไทยซึ่งเป็นผู้ผลิตจึงไม่มีอำนาจในการกำหนดราคาตามที่ตนต้องการ แต่ต้องขายไปตามราคาตลาด ปกติชาวสวนพริกไทยจะทราบราคาจากพ่อค้าในอำเภอท่าใหม่ ซึ่งพ่อค้าในอำเภอท่าใหม่จะทราบจากพ่อค้าในตลาดกรุงเทพมหานคร อีกทอดหนึ่ง การตั้งราคาจะขึ้นอยู่กับกำไรประมาณกี่เปอร์เซ็นต์ 1 - 2 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น พ่อค้าในตลาดกรุงเทพมหานครแจ้งราคากิโลกรัมละ 26 บาท พ่อค้าในอำเภอท่าใหม่ก็จะรับซื้อจากชาวสวนเพียงกิโลกรัมละ 24 - 25 บาท

จากตารางที่ 11 ได้แสดงสถิติราคาพริกไทยที่เกษตรกรขายได้ ณ ที่ไร่นา ในจังหวัดจันทบุรี ตลอดปี พ.ศ. 2525 เพื่อแสดงถึงความแตกต่างของราคาพริกไทยแต่ละชนิดในแต่ละสัปดาห์ แต่ละเดือนและปรากฏว่าราคาเฉลี่ยตลอดปี พริกไทยขาวชนิดกิโลกรัมละ 49.48 บาท พริกไทยขาวชนิดรองกิโลกรัมละ 46.55 บาท และพริกไทยดำละกิโลกรัมละ 26.14 บาท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11

สถิติราคาพริกไทยที่เกษตรกรขายได้ ณ ไร่ในนา จังหวัดจันทบุรี

1 มกราคม 2525 - 31 ธันวาคม 2525

สัปดาห์ที่	วันที่	เดือน	ปี	ราคาต่อกิโลกรัม (บาท)			ราคาเฉลี่ยต่อเดือน		
				พริกไทยขาว ชนิดที่ 1	พริกไทยขาว ชนิดรอง	พริกไทยดำ ชนิดพิเศษ	พริกไทยขาว ชนิดที่ 1	พริกไทยขาว ชนิดรอง	พริกไทยดำ ชนิดพิเศษ
1	1-8	ม.ค.	2525	55	50	29			
2	9-15	ม.ค.	2525	55	50	29			
3	16-22	ม.ค.	2525	55	50	29			
4	23-29	ม.ค.	2525	55	50	29	55	50	29
1	30-5	ก.พ.	2525	47.5	45	26			
2	6-12	ก.พ.	2525	50	48	27			
3	13-19	ก.พ.	2525	50	48	27			
4	20-26	ก.พ.	2525	50	48	27	49.38	47.25	26.75
1	27-5	มี.ค.	2525	50	48	27			
2	6-12	มี.ค.	2525	50	48	25.5			
3	13-19	มี.ค.	2525	50	48	25.5			
4	20-26	มี.ค.	2525	50	48	25.5			
5	27-2	เม.ย.	2525	50	48	25.5	50	48	25.8
1	3-9	เม.ย.	2525	46	44	23			
2	10-16	เม.ย.	2525	46	44	23			
3	17-23	เม.ย.	2525	46	44	23			
4	24-30	เม.ย.	2525	46	44	23	46	44	23
1	1-7	พ.ค.	2525	44	42	22			
2	8-14	พ.ค.	2525	44	42	22			
3	15-21	พ.ค.	2525	44	42	22			
4	22-28	พ.ค.	2525	44	42	22	44	42	22
1	29-4	มี.ย.	2525	46	44	24			
2	5-11	มี.ย.	2525	46	44	24			
3	12-18	มี.ย.	2525	50	48	27			
4	19-25	มี.ย.	2525	55	52	30			
5	26-2	ก.ค.	2525	55	52	30	50.40	48	27
1	3-9	ก.ค.	2525	55	52	30			
2	10-16	ก.ค.	2525	55	52	28.5			
3	17-23	ก.ค.	2525	55	52	28.5			
4	24-30	ก.ค.	2525	55	52	28.5	55	52	28.88

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ลำดับงานที่	วันที่	เดือน	ปี	ราคาทองคำโลกกรัม (บาท)			ราคาเฉลี่ยทองคำเดือน		
				พริกไทยขาว ชนิดที่ 1	พริกไทยขาว ชนิดรอง	พริกไทยดำ ชนิดที่ 1	พริกไทยขาว ชนิดที่ 1	พริกไทยขาว ชนิดรอง	พริกไทยดำ ชนิดที่ 1
1	กค. 31-6	ต.ค.	2525	55	52	28.5			
2	7-13	ต.ค.	2525	55	52	28.5			
3	14-20	ต.ค.	2525	57	54	30			
4	21-27	ต.ค.	2525	57	54	30			
5	28-3	ก.ย.	2525	57	54	30	56.20	53.20	29.4
1	4-10	ก.ย.	2525	60	57	35			
2	11-17	ก.ย.	2525	55	52	30			
3	18-24	ก.ย.	2525	50	47	27.5			
4	25-1	ก.ค.	2525	50	47	27.5	53.75	50.75	30
1	2-8	ก.ค.	2525	50	47	27.5			
2	9-15	ก.ค.	2525	50	47	27.5			
3	16-22	ก.ค.	2525	45	40	25			
4	23-29	ก.ค.	2525	45	40	25	47.50	43.50	26.25
1	กค. 30-5	พ.ย.	2525	45	40	25			
2	6-12	พ.ย.	2525	42	40	22.5			
3	13-19	พ.ย.	2525	42	40	22.5			
4	20-26	พ.ย.	2525	42	40	22.5	42.75	40	23.13
1	พย. 27-3	ธ.ค.	2525	42	40	22.5			
2	4-10	ธ.ค.	2525	42	40	22.5			
3	11-17	ธ.ค.	2525	45	40	22.5			
4	18-24	ธ.ค.	2525	45	40	22.5			
5	25-31	ธ.ค.	2525	45	40	22.5	43.8	40	22.5
ราคาเฉลี่ยตลอดปี พ.ศ. 2525							49.48	46.55	26.14

ที่มา : งานเศรษฐกิจการเกษตรภาคตะวันออก กองประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์